

Verschillen in leefstijl bepalen grootte gezin

Leven in stijl

Een op de tien vrouwen is een traditionele huisvrouw. Deze vrouwen kiezen voor een groot gezin, worden op jonge leeftijd moeder en stoppen met werken als er kinderen komen.

Aan de andere kant van de feministische meetlat staat een even grote groep geëmancipeerde vrouwen. Zij stellen het kinderen krijgen zo lang mogelijk uit, krijgen slechts één of twee kinderen en combineren de opvoeding met een werkkring. De meerderheid van de vrouwen heeft van beide typen vrouw een beetje. Het geloof bracht van oudsher een duidelijke scheidslijn aan tussen bevolkingsgroepen. De Verzuiling was hier een belangrijke exponent van. Grote gezinnen konden vroeger voornamelijk worden aangetroffen in het katholieke zuiden. De economische en culturele omwentelingen sinds de jaren zestig drongen de invloed van geloof en kerk terug.

Opleiding heeft de rol van geloof overgenomen als veroorzaker van diversiteit in demografisch gedrag. Vrouwen die de school-

banken snel verlaten, trouwen eerder en krijgen op jongere leeftijd kinderen dan vrouwen die een carrière nastreven en daarom lang onderwijs volgen. Toch verklaart het onderwijsniveau lang niet alle verschillen. Zo willen hoogopgeleide vrouwen net zoveel kinderen als laagopgeleide vrouwen.

Taakverdeling

Opleidingsniveau en geloof kunnen dus niet alle verschillen in demografisch gedrag verklaren. Ook leefstijlen spelen een rol. Met leefstijl wordt hier bedoeld op de combinatie van feitelijk gedrag en opvattingen over gedrag. Met name opvattingen over de taakverdeling tussen man en vrouw spelen een belangrijke rol, omdat dit het kindertal beïnvloedt. Ook de manier waarop

de taken in het huishouden feitelijk verdeeld zijn is een belangrijke invalshoek om leefstijlen te onderscheiden.

Traditioneel of modern

Hoe traditioneel of modern zijn Nederlandse vrouwen? Het Onderzoek Gezinsvorming 1998 geeft de antwoorden.

Op de stelling dat in een gezin de man kostwinner zou moeten zijn en de vrouw voor huishouden en kinderen zou moeten zorgen, wordt door vijftien procent van de vrouwen instemmend gereageerd. Met de stelling dat een vrouw geschikter is om kleine kinderen op te voeden dan een man was een kwart van de vrouwen het eens. Ook een kwart van de vrouwen onderschreef de opvatting dat het buitenshuis werken niet kan samen gaan met het hebben van kleine kinderen die nog niet naar de basisschool gaan.

Vrouwen die het met deze drie stellingen eens waren, worden als traditioneel beschouwd. De meerderheid (55 procent) van de vrouwen was het met de drie stellingen oneens. Deze vrouwen worden beschouwd als modern. Er blijft een middengroep over van zo'n 25 procent die het met twee stellingen oneens was.

Samen boodschappen doen

Aan samenwonende vrouwen is gevraagd hoe ze verschillende huishoudelijke taken hebben verdeeld: doet de vrouw dit (meestal), doet de man dit of doen ze het samen. De was doen is nog een typische vrouwentaak (negentig procent van de vrouwen doet de was) en ook de keuken is nog steeds een vrouwenbolwerk (zeventig procent van de vrouwen kookt het eten). Ook stofzuigen laat de man nog graag aan de vrouw over. Met boodschappen willen mannen nog wel eens helpen.

Veertig procent van de samenwonende vrouwen vervult de vier taken meestal zelf. Deze vrouwen worden als traditioneel getypeerd. Vijftien procent van de samenwonende vrouwen neemt geen of maar één huishoudelijke taak voor haar rekening. Deze vrouwen worden als modern gekwalificeerd. Bij de helft van de samenwonende vrouwen doet de man één of twee taken (alleen of gezamenlijk).

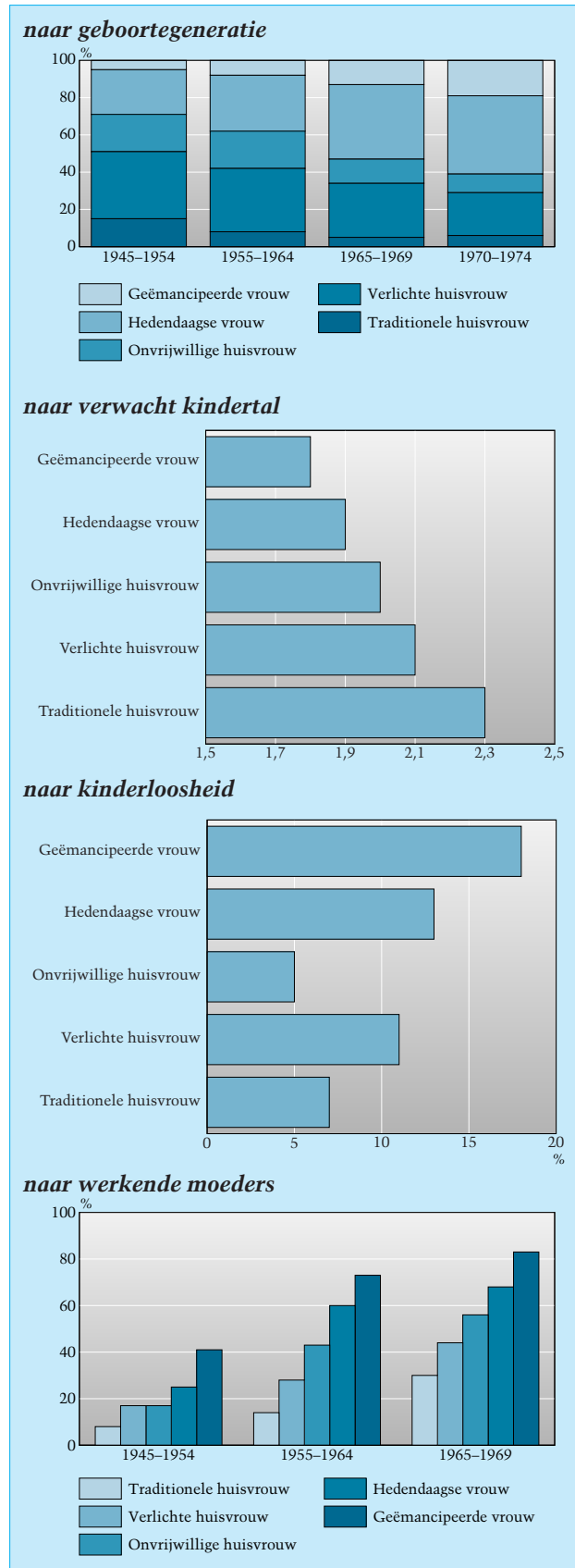
Typen vrouw

Op basis van de mening over de rolverdeling tussen man en vrouw en de taakverdeling in de dagelijkse praktijk van het huishouden, zijn vijf verschillende leefstijlen samengesteld.

De traditionele huisvrouw is in houding en gedrag traditioneel. Eén op de tien vrouwen behoort tot deze groep. Lijnrecht hier tegenover staat de geëmancipeerde vrouw. Zij is in beide opzichten modern. Wederom gaat het om één op de tien vrouwen.

De verlichte huisvrouw combineert traditionele elementen in lichte mate met moderne elementen. Drie van de tien vrouwen behoren tot deze groep. Ook bij de hedendaagse vrouw komt de combinatie van traditioneel en modern voor, maar de balans slaat wat meer naar modern door. Het gaat hier ook om drie van de tien vrouwen.

Vijf typen vrouw



Als laatste wordt de onvrijwillige huisvrouw onderscheiden. Zij combineert traditioneel gedrag met een moderne houding, hetgeen wijst op ambivalentie. Het kan hier gaan om vrouwen die in wezen modern denken, maar door omstandigheden een vrij traditioneel gedrag vertonen. Vrouwen kunnen bijvoorbeeld samenwonen met een traditionele partner die weinig wil bijdragen aan huishoudelijke taken. Bijna één op de vijf vrouwen verkeert in deze omstandigheden.

Ruimer blikveld

Nog maar enkele decennia geleden speelde het leven van de vrouw zich voornamelijk af rond het huishouden en het gezin. Het blikveld van vrouwen is tegenwoordig veel ruimer geworden. Vrouwen nemen volop deel aan onderwijs en arbeid. De groep traditionele huisvrouwen wordt dan ook steeds kleiner. Van de vrouwen geboren in 1945–1954 behoort vijftien procent tot de traditionele huisvrouwen. Dit is gedaald tot slechts vijf procent van de vrouwen die begin jaren zeventig geboren zijn. Het aandeel geëmancipeerde vrouwen wordt juist steeds groter. Het aandeel van deze groep is gestegen van vijf procent (vrouwen geboren in 1945–1954) naar bijna twintig procent (vrouwen geboren begin jaren zeventig).

Wachten met een kind

De traditionele huisvrouw krijgt als eerste kinderen, geëmancipeerde vrouwen stellen het kinderen krijgen het langst uit. Bij vrouwen die geboren zijn tussen 1945 en 1954 zijn er nog nauwelijks verschillen tussen de verschillende typen vrouwen in de leeftijd waarop ze hun eerste kind krijgen. Bij de vrouwen die daarna zijn geboren, kunnen twee groepen worden onderscheiden. Enerzijds de moderne vrouwen – hedendaagse vrouwen en geëmancipeerde vrouwen – anderzijds de traditionele vrouwen – traditionele huisvrouwen en verlichte huisvrouwen. De eerste groep stelt het krijgen van kinderen langer uit dan de tweede groep.

Gezinsfilosofie

Een halve eeuw geleden vormde Nederland in Europa nog een buitenbeentje: gehuwde vrouwen hoorden niet buitenshuis te werken, maar hadden te zorgen voor grote gezinnen. Na het midden van de jaren zestig kwam ons land in een stroomversnelling terecht: vrijwel nergens ging de vruchtbaarheid zo snel omlaag. De modernisering van de maatschappij was een belangrijke motor achter deze duik in het diepe. Er ontstond een nieuwe gezinsfilosofie: bewust kiezen voor een klein gezin, zodat kinderen krijgen gecombineerd kon worden met een carrière.

Modern lijkt dus synoniem te zijn met een klein gezin. Moderne vrouwen verwachten minder kinderen dan de traditionele vrouwen: het verschil tussen de traditionele huisvrouw en de geëmancipeerde vrouw is, ongeacht de leeftijd van de vrouw, een half kind.

Alhoewel de meeste vrouwen twee kinderen krijgen, komen er toch steeds meer vrouwen die helemaal afzien van het moederschap. Kinderloosheid is met name een reële optie voor geëmancipeerde vrouwen: één op de vijf geëmancipeerde vrouwen begint niet aan een gezin. Van de traditionele huisvrouwen zal slechts één op de tien nooit moeder worden.

Thuis voor een kind

Toen de combinatie werken en moederschap gebruikelijker werd, bleven met name geëmancipeerde vrouwen doorwerken na de komst van hun eerste kind. Ruim 80 procent van de geëmancipeerde vrouwen die in de periode 1965–1969 geboren zijn en inmiddels moeder zijn geworden, is blijven werken. Heel anders ligt dit bij de traditionele huisvrouwen, waarvan slechts 30 procent is blijven werken na de geboorte van hun eerste kind. ◀

Andries de Jong en Liesbeth Steenhof

Moeders naar type vrouw

